

Общините да финансират

- Преди ден депутатът от БСП Димитър Дъбов лансира идеята общините да могат да финансират партиите. Какво означава подобна идея и как я тълкувате, доц. Манолов?

- Възможността общините да финансират партиите е политически абсурд. Идеята на г-н Дъбов означава, че общините на местно равнище, според политическа конфигурация там, ще могат да финансират партиите. За българските условия това е неприемливо. Защото веднага ще доведе до разбирането, че нас - гражданите, ще ни облагат с данък, за да издържат с него партиите. А това е истински лукс.

- А държавното финансиране трябва ли да бъде ограничено или спряно, както искат някои?

- Не съм против държавното финансиране, но то трябва да бъде в умерени граници. Не може ние като данъкоплатци да издържаме 386 партии. Общинското финансиране може да доведе и до политическото самоубийство на някои партии.

- Т.е. смятате, че това би довело до допълнителни корупционни практики?

- Това е един от начините, когато тези пари се заделят, да има възможност те да се преразпределят вътре в самите партии. А те винаги могат да бъдат съмнителни и нелегитимни. Сега действащото законодателство няма ефективни контролни мерки, които да дадат възможност за стриктно следене къде точно отиват държавните пари, дадени на партиите.

- Каква е простата схема на това действие?

- До 30 март всяка година партиите отчитат разходите си за предната година пред Сметната палата. И особено

Доган ще успее да се изправи от удара, а ВДПС ще има катарзис

след изборни кампании. В отчетите се пишат кои са дарителите, откъде са им дошли парите. Но контролните институции не могат да влязат вътре в партиите, за да стане ясно всичко по спонсорството. Законът е записал, че контролът се извършва от самите партии.

- Значи на входа и на изхода държавата законодателно няма правомощията да провери всяко дарение?

- Да. И нелегитимните дарения могат да бъдат лесно прикрити. Така става узаконяването на корупцията.

- Тези дни стана ясно, че фирми, дарили над 50 000 лв. на БСП, дължат пари за парно. Ако всичко бе прозрачно, от партията сигурно можеха да разберат за тези нередности?

- Всяка партия трябва да има канали, по които да проверява дарителите си. Дори тези, в които е най-сигурна. Такъв е случаят с бизнесмена Марио Николов, който е спонсорира БСП, но името му е в доклад на ОЛАФ.

- Той обясни, че е плащан на служителите си. А какво са правила те с парите си, не знае...

- Ето я оставената законова врътичка за финансиране. Това обаче не е ново в световната практика. По подобен начин се финансират американските кампании за кандидат-президенти. Дават се например по 2-3 хил. долара на наемни работници, на

които после се покриват данъците за тези суми. Една част от тях се отделят за лични нужди, а останалата - много по-голяма, отива за съответната партия под формата на дарения. Регистрира се и всичко е законно. Така огромните фирми и концерни финансират партиите.

- Така ли става нелегалното финансиране?

- Това е т.нар. полулегално финансиране. Защото все пак е указано в закона. В нашата действителност е съ-

вали в партийната каса.

- У нас къде е приложен този модел?

- Най-пресният пример е на частичните избори лятото в Казанлък. На хора са дадени по 50-100 лв. с договори за пропагандна агитация. Това е същата, но умалена форма като испанската. Даваш на гражданина 100 лв., от които той дава 50 на друг или други, срещу което получава гласове за партията. Останалата половина си остават за него.

- Това си е купуване на гласове! Спомням си, че преди последните местни избори депутатът Минчо Христов дори на шега предложи да се запише в закона да се дават по 5 лв. на човек, за да гласува.

- Това е легитимна форма за търговия с гласове. Ако не се предприемат драстични

мя - БСП, е отслабена. Но това не е трагично. Вътре има крила, те са много рехави. Преди конгреса е нормално да се активизират. Най-много, което ще поискат, е политически насоки на управлението и повече присъствие в бъдещите изборни листи. Лидера си обаче няма да сменят. Зряла партия не сменя коня, когато, макар и понакуцвайки, върви добре по пътя.

щото. Никой не търси сметка откъде идват тези пари. А те могат да бъдат и мръсни. Европа също се опари от такива схеми и имаше огромни скандали. В испанската афера „Филеса“ през 1982 г. прокуратурата и съдът засякоха огромна измама с 9 млн. песос - голяма част от тази сума бяха фиктивни договори на партия с испански интелектуалци. На тях им е било плащано за извършени услуги - участие в митинг, среща с избиратели, а голяма част от тези т.нар. хонорари са оти-

законови мерки, в т.ч. и наказателни, рискуваме да провалим демократичния процес у нас. Ако на бъдещите избори гласуват 30-35% от хората, убеден съм, че поне половината от тях ще бъдат под някаква форма подкупени. Става дума за хора от малцинствата, за бедни...

- В новата си книга „Политическият пазар“ сте направили изследване на партийното финансиране. Каква сума е дадена за последните избори за НС през 2005 г.?

партиите? Абсурдно е!

Снимка
Авторът

- У насработят две агенции - „Маркет линкс“ и „TNS/TV Real“ и според тях тази сума е между 8 и 8,5 млн. лв. за месец предизборна кампания. Не подлагам на съмнение методологията им, но тези цифри са много малки. Като експерт в тази насока си направих труда да изчисля, че за последната седмица преди вота тогава, само в 7 централни печатни медии основните политически сили са вложили 1 043 500 лв. Като най-много са дали Коалиция за България, Новото време и

ДПС. И ако умножим сумата за четири седмици, ще получим повече от 4 млн. лв. само за печатна реклама. А радиата и телевизиите?

- Колко според вас реално е изхарчено?

- Реалната сума за реклама е 15-20 млн. лв. Ако прибавим и скритата реклама - над 30 млн. лв. Това е колосална сума и страхотен лукс за политическата ни действителност на фона на бедната ни държава. Трябва мйра!

- Да, партиите генерират корупция, но какви законо-

ви промени са нужни, за да се ограничи тя?

- Нелегитимното финансиране може да се озапти. Сега спорът е дали да доминира държавното или частното спонсорство - най-добре е да се намери балансът. Според мен трябва да има първо, отделен закон за финансирането на партиите и, второ, абсолютно нов закон за политическите партии. Трето, необходимо е да се създаде специален орган за контрол. Той може да работи 5 или 10 години и да представлява нещо като избирателна ДАНС. Защото досегашната практика партиите сами да контролират даренията си е непрозрачна и винаги може да бъде скрита истината. Така че промените са необходими, докато в страната се избистри една що-годе нормална некорупционна среда.

- Драмата, която стана преди дни в ДПС с Ахмед Емин, предизвика толкова коментари, колкото и прословутата реплика на Доган за обръчите от фирми. Какъв изход виждате за ДПС?

- Политиката е едно чудовище, което изхабява, а понякога под някаква форма изяжда децата си, т.е. политиките. Понякога под огромния товар, който се стоварва върху тях, те рухват, дори и психически. Мнозина се питат дали сега това не става с Ахмед Доган. Ако има несменяем лидер след 1989 г. у нас, то това е лидерът на ДПС. Което е огромно доказателство за възможностите и качествата му...

- Да не искате да кажете, че е дошло време за залеза на Доган?

- Не. Този удар едва ли ще нанесе поражение, нито пък ще има ефекта на снежната топка за ДПС. Да, ще има морални и нравствени про-

блеми, които обаче ще се отразят вътре в ДПС. А лично лидерът му е доказал, че умее да измъква партията си от тежки последствия.

- Но как? Доган все още не е излязъл публично да коментира случая?

- ДПС е затворена партия. И е право на тях като мандатоносител на управлението да преценят как да действат. Бъдете сигурни, че проблемът ще бъде огледан отвсякъде и няма да закъснеят с реакцията си. Просто при тях нещата винаги се осмислят, докато при повечето партии се действа първо-сигнално от различни жадни за показ лица. ДПС и лично Доган ще направят крачка в развитието си и ще се отворят по някакъв начин. Тази партия вече не е етническа - това остана в нейния минал етап. В нея вече членуват хора не от един, а от няколко етноса.

- Някои все пак не изключват дестабилизация на тройната коалиция след тази смърт?

- Предпазлив съм за такава оценка. Колкото и този нещастен случай да е свързан с Ахмед Доган по някакъв начин, това няма да доведе до сериозни катаклизми. Макар опозицията веднага да захпа коматчето и да започна да го гризе.

- Има ли опасност от етническо напрежение?

- Това е чист популизъм. Опозицията се дразни, че Доган мълчи. Да, той малко излиза, но когато говори, казва много неща. Дори с най-кратки изявления. Това е негово качество. Но ако излезе да говори сега, веднага ще се анализира, че го прави, защото се оправдава. Убеден съм, че той ще намери начин да каже това, което ни интересува. И няма да е далеч във времето.